

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III.ÚS 450/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť E. K., K., zastúpenej spoločnosťou A. s. r. o., K., v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. R. R., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co/395/2011 z 30. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2012 doručená sťažnosť E. K., K. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co/395/2011 z 30. marca 2012.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že na návrh sťažovateľky vyporiadal Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 22 C 82/2007 z 11. marca 2008 bezpodielové spoluvlastníctvo manželov tak, že schválil navrhnutý súdny zmier týkajúci sa vlastníctva nehnuteľností a v prevyšujúcej časti, ktorá sa týkala hnutel'ného majetku, konanie zastavil, pretože sťažovateľka vzala návrh v tejto časti späť. Okresný súd v odôvodnení rozsudku zároveň uviedol, že v zmysle ustanovenia § 99 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) má schválený zmier účinky rozsudku. Tento rozsudok môže súd zrušiť uznesením, ak je zmier podľa hmotného práva neplatný. Návrh možno podať do troch rokov od právoplatnosti uznesenia o schválení zmieru.

Sťažovateľka sa novým návrhom podaným okresnému súdu 4. júna 2009 domáhala vyporiadania hnutel'ných vecí, a to aj niektorých tých, ktoré boli predmetom konania sp. zn. 22 C 82/2007. Okresný súd uznesením č. k. 22 C/77/2009-301 z 25. októbra 2011 konanie zastavil, keďže bol toho názoru, že uzatvoreným súdnym zmierom bol vyporiadaný celý majetok patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a to časť súdnym rozhodnutím a časť na základe dohody v zmysle zásad uvedených v § 150 OSP. Podľa prvostupňového súdu navrhovateľka, keď zistila, že sa nevyporiadal celý majetok, mala v zmysle ustanovenia § 99 ods. 3 OSP v lehote troch rokov od právoplatnosti uznesenia o schválenom súdnom zmieri požiadať o jeho zrušenie.

Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka v zákonnej lehote odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 3 Co/395/2011-310 z 30. marca 2012 rozhodnutie okresného súdu potvrdil, keď dospel k záveru, že súd prvého stupňa rozhodol vo veci správne a zákonne.

Podľa sťažovateľky krajský súd zasiahol do jej základných práv najmä tým, že svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, rozhodol bez nariadenia pojednávania a v neprítomnosti sťažovateľky.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza:

«Zdôrazňujeme, že tak Okresný súd Košice II ako aj Krajský súd v Košiciach sa žiadnym spôsobom nevysporiadal so zásadnou argumentáciou sťažovateľky o možnosti podať nový žalobný návrh na vyporiadanie zvyšnej časti BSM, ktoré súdnym zmiernom vyporiadané nebolo a išlo o majetok, ktorý nebol do dohody, ktorá bola schválená ako súdny zmiern, zahrnutý. Krajský súd sa s touto otázkou vyporiadal púhym konštatovaním: „podľa relevantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, čiastočné vyporiadanie spoločného majetku dohodou nie je správne a prípustné.“ Takáto reakcia krajského súdu je absolútnym zásahom do základných práv sťaž o vate ľa z dôvodu absencie riadnej a dostatočnej odôvodnenosti reakcie krajského súdu na zásadnú námietku uplatnenú sťažovateľkou vo svojom odvolaní.

Zároveň v odôvodnení uznesenia krajského súdu absentuje akýkoľvek vzťah medzi skutkovými zisteniami krajského súdu a právnymi závermi, ku ktorým dospel. Právne závery krajského súdu sú zjavne nedostačujúce, nakoľko tvrdenie krajského súdu o tom, že „čiastočné vyporiadanie spoločného majetku dohodou nie je správne a prípustné“ je nepodloženým právnym záverom, kde krajský súd nepoukázal na žiadne zákonné ustanovenie ani na žiadnu krajským súdom tvrdenú relevantnú judikatúru Najvyššieho súdu SR, na základe ktorého k takémuto záveru prišiel, ani tento právny záver nijako neodôvodnil. Takáto arbitrárna reakcia krajského súdu na zásadnú námietku sťažovateľky uvedenú v odvolaní nie je absolútne prípustná a vyvoláva nepreskúmatelnosť rozhodnutia krajského súdu pre nedostatok dôvodov, na základe ktorých je založené. Z rozhodnutia krajského súdu nie je možné vyvodiť z akého dôvodu je neprípustný žalobný návrh na dodatočné vysporiadanie majetku BSM (novoobjaveného majetku alebo majetku, ktorý nebol vyporiadany) podaný riadne v lehote na súde. Len poukazujeme na skutočnosť, že žiaden právny predpis neobmedzuje a nevylučuje uplatnenie návrhu na súde, ktorého predmetom bude vyporiadanie majetku patriaceho do BSM, ktorý vyporiadany nebol...

...Po tom, čo na Okresnom súde Košice II bolo dňa 18. 10. 2011 odročené pojednávanie z dôvodov práceneschopnosti navrhovateľky, súd bez akéhokol'vek nariadenia pojednávania bezdôvodne uznesením zo dňa 25. 10. 2011 rozhodol o zastavení konania

napriek tomu, že zákonné podmienky na prejednanie a rozhodnutie vo veci bez nariadenia pojednávania neboli splnené žiadne.

Takýmto postupom Okresného súdu Košice II odňatá aj možnosť vyjadriť sa k predmetnej veci a zaujať stanovisko, ako i prejaviť svoju vôľu pokračovať v konaní.

„Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký nežiaduci postup súdu v prejednávanej veci, ktorým súd účastníkovi konania znemožní realizáciu tých práv, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi jeho procesné práva. Medzi najzávažnejšie prípady odňatia možnosti konať pred súdom možno zaradiť situácie, keď súd rozhodoval bez nariadenia pojednávania a neboli na to splnené podmienky, ak účastníka na pojednávanie riadne nepredvoial alebo ak rozhodol bez toho, aby bola dodržaná zákonom ustanovená lehota na prípravu pojednávania.“ (NS SR, sp. zn. 4 Cdo 96/2010, zo dňa 20. mája 2010).

Konaním okresného súdu a krajského súdu a ich rozhodnutím došlo voči sťažovateľke k denegatio iustitiae, t. j. odmietnutiu spravodlivosti, kedy sa oba súdy odmietli zaoberať predmetom konania, žalobnými námietkami sťažovateľky sa nezaoberali (ako sme poukázali vyššie), z dôvodu ich postupu nemala sťažovateľka možnosť obrany voči konaniu okresného a krajského súdu (ako sme poukázali vyššie - rozhodnutie Okresného súdu Košice II bez nariadenia pojednávania) a ich rozhodnutím došlo k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti rozhodol nálezom takto:

„Základné právo sťažovateľky E. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3 Co/395/2011, porušené bolo.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach, zo dňa 30. 03. 2012, sp. zn. 3 Co/395/2011-310 v právnej veci sťažovateľky ako navrhovateľky proti odporcovi B. K., K., v konaní o vyporiadanie BSM, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu

Okresného súdu Košice II z 25. októbra 2011, č. k. 22 C/77/2009-301 a vec vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť náhradu trov konania v sume 323,50 EUR do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podstatou námietok sťažovateľky sú tvrdenia o nesprávnosti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co/395/2011-310 z 30. marca 2012, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu o zastavení konania o dodatočnom vyporiadaní hnutel'ného majetku, ktorý nebol vyporiadaný v právoplatne ukončenom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 22 C 82/2007. Najzávažnejším nedostatkom rozhodnutia krajského súdu je podľa sťažovateľky nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia a rozhodovanie bez pojednávania a v jej neprítomnosti, čím podľa nej krajský súd porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd preskúmal sťažnosť, jej prílohy a napadnuté uznesenie krajského súdu. Krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu podľa § 219 ods. 1 OSP, pretože ho považoval za vecne správne, a zmysle odseku 2 uvedeného ustanovenia konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, s ktorými sa stotožnil, a vzhľadom na odvolacie námietky sťažovateľky k veci ešte dodal:

«Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, jeho vyporiadanie sa vykoná podľa zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

Podľa § 149 OZ existujú tri spôsoby vyporiadania, a to dohodou, súdnym rozhodnutím a uplynutím doby. Zákon preferuje dohodu, pre ktorú, pokiaľ jej predmetom nie sú nehnuteľnosti, nie je stanovená žiadna forma. Dohoda môže byť uzatvorená písomne, ústne i mlčky, resp. konkludentným činom. Svojou povahou je však právnym úkonom, a preto sa na ňu vzťahujú ust. §§ 34 až 58 OZ. Pre platnosť dohody je tiež nevyhnutné, aby sa týkala všetkého majetku, tvoriaceho bezpodielové spoluvlastníctvo (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo/83/98, ZSP 12/1999). Dohoda iba o časti bezpodielového spoluvlastníctva by následne pri súdnom vyporiadaní znemožnila komplexne usporiadať majetkové vzťahy medzi manželmi so zreteľom ku všetkým hľadiskám obsiahnutým v týchto zásadách. Takémuto výkladu nebráni ani § 149 ods. 4 OZ, podľa ktorého, ak v lehote 3 rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou, alebo ak v nej nebol podaný návrh na vyporiadanie rozhodnutím súdu, platí nevyvrátiteľná domnienka, spočívajúca v tom, že hnutelné veci si manželia vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich túto vec užíval pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastník a ostatné hnutelné veci, ktoré výlučne neužíval žiadny zo spoluvlastníkov a všetky nehnuteľné veci sú v podielovom spoluvlastníctve, pričom podiely oboch sú rovnaké. To isté platí primerane aj o ostatných spoločných majetkových právach.

Pokiaľ ide o prípustnosť čiastočného vyporiadania spoločného majetku po zániku manželstva, je pravdou, že súdna prax v Českej republike sa vyvíjala pomerne odlišným spôsobom, ako na Slovensku, ale podľa relevantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, čiastočné vyporiadanie dohodou nie je správne a prípustné.

Odvolačný súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, s poukázaním na citované zákonné ustanovenia, uznesenie súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil, pretože v konečnom dôsledku bolo vecne správne. Odvolačný súd zastáva názor, že v konaní o vyporiadanie BSM vedenom na tamojšom súde pod sp. zn. 22 C/82/2007, v ktorom bol schválený súdny zmier, mal byť vyporiadaný všetok majetok účastníkov, ktorý patril do bezpodielového spoluvlastníctva manželov po zániku BSM. Ak sa tak nestalo, súdny zmier bol schválený v rozpore so zákonom, preto účastníci mali možnosť podať návrh na jeho zrušenie v lehote troch rokov. Ak tak neurobili, dnes bráni konaniu o vyporiadanie BSM prekážka rozhodnutej veci v súlade s ust. § 159 ods. 3 O. s. p.»

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06, III. ÚS 218/07).

K námietke nedostatočne odôvodneného rozhodnutia krajského súdu a rozhodnutia v neprítomnosti sťažovateľky a bez pojednávania ústavný súd poukazuje na účel opravného konania, ktorým je náprava právnych alebo skutkových pochybení prvostupňového súdu. V odvolacom konaní je druhostupňový súd limitovaný v možnostiach zasahovať do rozsudku súdu prvého stupňa, pričom tieto limity vyplývajú z podstaty neúplného

apelačného systému, ktorý sa v riadnom opravnom konaní uplatňuje v sporových veciach. Odvolací súd je v rámci neúplnej apelácie viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (s výnimkami uvedenými v § 213 ods. 2 až 7 OSP) a svoju pozornosť primárne zameriava na skúmanie vecnej správnosti a zákonnosti prvostupňového rozhodnutia v rozsahu dôvodov uplatnených v odvolaní. Za predpokladu zistenia vecnej správnosti rozsudku súdu prvého stupňa tento potvrdí.

Za daných okolností ústavný súd zastáva názor, že ak krajský súd rozhodol vo veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a stotožnil sa s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia (§ 219 ods. 1 a 2 OSP), tak postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru o potrebe potvrdenia rozhodnutia súdu nižšieho stupňa. Ústavný súd nezistil taký výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (najmä § 149 ods. 4) a Občianskeho súdneho poriadku (predovšetkým ustanovenia § 99 ods. 4 a § 159 ods. 3), ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to aj s ohľadom na čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého domáhať sa práv uvedených v čl. 46 ods. 1 ústavy možno len v medziach zákonov, v danom prípade citovaného Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádza z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za daných okolností považoval ústavný súd postup krajského súdu, v rámci ktorého rozhodol vo veci sťažovateľky bez nariadenia pojednávania a stotožnil sa s rozhodnutím súdu prvého stupňa, za ústavne akceptovateľný a udržateľný a na tomto základe dospel k záveru, že nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na už uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2012